

הגדה של פסח לבית פסקל

מוקדשת לזכרם של
יעקב וישראל
הסבים עליהם השלום

קערת הסדר

קִדְשׁ

כוס ראשון

כוס ראשונה

אביב

כוס נישא

לשנת תבואה חדשה

לברכת שמים ולתנובת הארץ

בפתח חג החרות

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם

בורא פרי הגפן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,

שהחיינו וקיימנו והגייצנו לזמן הזה.

שמות - פרק ב'

א ויִלְךְ אִישׁ, מִבֵּית לְוִי; וַיִּקַּח, אֶת-בֵּת-לְוִי. ב וַתֵּהָר האִשָּׁה, וַתֵּלֶד בֶּן; וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא, וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים. ג וְלֹא-יָכְלָה עוֹד, הַצִּפְיָנוּ, וַתִּקַּח-לוֹ תִּבְתָּ לְמָא, וַתִּחַמְרָה בַחֲמֹר וּבְזָפֹת; וַתִּשָּׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד, וַתִּשָּׂם בְּסוּף עַל-שֵׁפֶת הַיָּאָר. ד וַתִּתְּצַב אֲחֹתוֹ, מֵרְחֹק, לְדַעָה, מִה-יַעֲשֶׂה לוֹ. ה וַתֵּרֶד בֵּת-פְּרַעֲהַ לְרַחֵץ עַל-הַיָּאָר, וְנִעְרְתִּיהָ הַלַּכְתָּ עַל-יַד הַיָּאָר; וַתֵּרָא אֶת-הַתִּבְּיָה בְּתוֹךְ הַסּוּף, וַתִּשְׁלַח אֶת-אֶמְתָּהּ וַתִּקְחָהּ. ו וַתִּפְתַּח וַתֵּרָאָהּ אֶת-הַיֶּלֶד, וְהִנֵּה-נֶעַר בֶּכָה; וַתַּחַמַּל עָלָיו--וַתֹּאמֶר, מִיִּלְדֵי הָעִבְרִים זָה. ז וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ, אֶל-בֵּת-פְּרַעֲהַ, הַאֲלֹךְ וַקְרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מִיִּנְקוֹת, מִן הָעִבְרִית; וַתִּיַּנֵּק לָךְ, אֶת-הַיֶּלֶד. ח וַתֹּאמֶר-לָהּ בֵּת-פְּרַעֲהַ, לְכִי; וַתֵּלֶךְ, הַעֲלֵמָה, וַתִּקְרָא, אֶת-אִם הַיֶּלֶד. ט וַתֹּאמֶר לָהּ בֵּת-פְּרַעֲהַ, הִילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינִקְהוּ לִי, וְאֲנִי, אֲתִן אֶת-שְׂכָרְךָ; וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד, וַתִּנְיִקְהוּ. י וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַתִּבְאָהּ לְבֵת-פְּרַעֲהַ, וַיְהִי-לָהּ, לְבֵן; וַתִּקְרָא שְׁמוֹ, מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר, כִּי מִן-הַמַּיִם מְשִׁיתָהוּ. יא וַיְהִי בַיָּמִים הֵהֵם, וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיִּצֵא אֶל-אֲחִיו, וַיֵּרָא, בְּסִבְלַתָם; וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי, מִכָּה אִישׁ-עִבְרִי מֵאֲחִיו. יב וַיִּפֹּן כַּה וְכַה, וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ; וַיִּדַּע, אֶת-הַמִּצְרִי, וַיִּטְמְנֵהוּ, בַּחֹל.

נוטלין את הַיָּדִים וְאֵין מְבָרְכִין "על

נטילת יָדִים".

וְרַחֵץ

טובלין כרפס פחות מכזית במי מלח,
ומברכין:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
בורא פרי האדמה.

מגיד

מגלה את המצות מגביה את הקערה
ואומר בקול רם:

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא
בארעא דמצרים.

כל דכפין ייתי ויכל, כל דצריך ייתי
ויפסח.

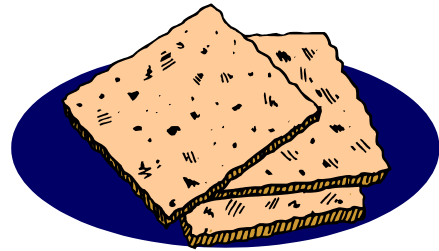
השתא הכא, לשנה הבאה בארעא
דישראל.

השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

כרפס

יחץ

בעל הבית יבצע את המצה האמצעית
לשתים ומצפין את החצי הגדול
לאפיקומן.

מה נשתנה

מסיר הקערה מעל השלחן, מוזגין **כוס שני** וכאן הבן או אחד מן המסבים שואל:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה - כולו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, - הלילה הזה מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, - הלילה הזה שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, - הלילה הזה כלנו מסבין.

”ומה פתאום את שרה חד גדיא? אביב עוד לא הגיע ופסח לא בא, ומה השתנה לך, מה השתנה? אני השתנתי השנה. שבכל הלילות, שבכל הלילות, שאלתי רק ארבע קושיות.

הלילה הזה יש לי עוד שאלה...” [חנה אלברשטיין]

”אימא שלי הפכה אותי למדען מבלי שהתכוונה לכך בכלל. כל האמהות היהודיות בברוקלין נהגו

לשאל את הבן שלהן: עו, למדת משהו בבית ספר היום? אבל לא אימא שלי. היא תמיד שאלה

אותי שאלה אחרת: איזו, שאלת שאלה טובה היום? ההבדל הזה, שאלת שאלות טובות, הוא

שהפך אותי למדען”. [איזידור ראבי, פיזיקאי יהודי אמריקאי, זוכה פרס נובל]

התנ"ך מספר לנו שכשיצאו בני ישראל ממצרים, המעבר לחיים החדשים לא היה קל. בני ישראל התגעגעו ל"קישואים ולאבטיחים" של מצרים, ולמרות שיצאו מעבדות לחירות היה להם קשה להסתגל לחיי המדבר ולחיים כאנשים חופשיים...
 כאשר אנו שרים מה נשתנה בליל הסדר, ניתן את דעתנו לשינויים בחיינו: לאלה שכבר מאחורינו ולאלה שעדיין לפנינו. ניתן דעתנו גם לחששות ולפחדים מפני השינוי, וגם לתקווה שהשינוי מביא: תקווה להתפתחות, לגדילה ולהגשמת חלומות ומשאלות.
 נזכור, כי הדבר הכי קבוע בחיים הוא שהחיים תמיד משתנים.

מדוע צריך אדם מבוגר לשאול את עצמו ולענות? כדי שסיפור יציאת מצרים לא ייאמר כדבר שבשגרה. לכן, שואלים ועונים. שואלים על מנת לענות, ועונים על מנת לעורר שאלות חדשות.

"אנשים משתנים ושוכחים להודיע לאנשים אחרים על כך". [ליליאן הלמן, מחזאית אמריקאית]

"עכשיו הגיע תורו של וידוי נורא. אני מתנגד לשמירת הטבע. עצם האידיאל של "שמירה" אינו מקובל עליי. כמעט בשום תחום מתחומי החיים. לא באנו לעולם כדי לשמור או לשמר איזה דבר: מצוות, מעשי אבות, טבע או מורשת תרבות. יש איזה עיוות בכל מסורת ובכל הלך נפש אשר במרכזו עומד מעשה של "שימור". אין אנו יורשיו של מוזיאון, ולא באנו לעולם כדי להסיר בסבלנות את האבק מעל מוצגים או כדי לצחצח את הזוגיות ולהוליך להקות של מבקרים הולכים על בהונותיהם משכיית חמדה לשכיית חמדה. אין אנו קיימים אך ורק כדי לשמר: מסורת אבות או פלאי טבע, זיכרונות ילדות או חפצי קודש. פן יהיו חיינו לחיי פולחן. העולם אינו מוזיאון. גם הטבע אינו מוזיאון. גם התרבות אינה מוזיאון, מותר לגעת! מותר להזיז, לקרב, להרחיק, לשנות ולהטביע את חותמנו אנו. גע באבן, גע בחי, גע בזולת". [עמוס עוז מתוך היצירה "אהבת הארץ: נגד שמירת הטבע"]

"משה היה הגדול מבין השניים; בעוד שאפלטון ייסד אסכולה שעצבה את העולם, משה פנה היישר לשינוי העולם". [פלורנס נייטינגייל, אחות וסופרת אנגלייה]

"ארבע הקושיות ששואלים לפני תחילת ההגדה עתיקות הן ביותר, ועיקר נוסח זה נאמר עוד בימי הבית השני. ואף שנעשו שינויים קלים בנוסח – עיקרו מכל מקום הוא שאלת התינוקות עוד מימי קדם. ומן המובחר הוא אם הבן שואל מדעת עצמו על מנהגי סדר פסח, שכן כל ענינה של ההגדה הוא הרחבת דברים של האמור בתורה "והיה כי ישאלך בנך ... והגדת לבנך". וכדי שבכל אופן ישמר נוסח השאלה והתשובה, תקנו בדורות קדומים שאלות שמלמדים את הילדים לשאול, והן ארבע הקושיות הללו". [הרב עדין שטינזליץ]

"אל תקבלו מוסכמות קיימות, לא בחברה, ולא בתחומים אחרים. החברה צריכה לדעת להשתנות. חברה או מדינה שלא משתנה – מתנוונת. המציאות איננה מה שהיה לפני חמישים שנה. ואם יש משהו שצריך לייחד נוער – זו מרדנות נגד מוסכמות. לא מרדנות לשם מרדנות, אלא מרדנות לשם שינוי. קיימו את אשר ראוי לקיים, שנו את אשר ראוי לשנות, והרבה דברים דורשים שינוי".

[יצחק רבין]

כל אחד בסדר שלנו יספר מה נשתנה בחיינו השנה

ספר דבר אחד שהשתנה בהופעתך, בהרגשתך, בעבודתך או לימודיך, בחברה...

עבדים היינו

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד תזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו גבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

"יצאנו לשנות פני העולם, לשים קץ לשעבוד אדם באדם. מתי נולדנו? בשעה שניצוץ כבוד ראשון הוצת בלב העבד המושפל הראשון נגד משפילו. אנו לא ננמך את הדגל עד בוא היום, והיה דגלנו לדגל החברה המשוחררת, עד יקום האדם במלוא קומתו, ויתגלה לעין-כל כאור הנצחים הצפון בו, כשדעתו רחבה ולבו טהור וידיו נאמנות וחיינו חופש וצדק. אין לא עבד עברי ולא עבד כנעני, לא כושי ולא סיני. וכבודו של כל אדם ראש פינה הוא לחברה הנגאלת. בוא יבוא היום ההוא!" (משה בילינסון - רופא, עיתונאי, פובליציסט וממנהיגי תנועת העבודה, יום הקמת בית החולים למושבות יהודה והשרון, שהפך לאחר מותו לביה"ח בילינסון).

פְּנֵי אַרְבַּעַת בְּנֵי דְבָרָה תּוֹרָה

אַחַד חֲכָם, וְאַחַד רִשָּׁע, וְאַחַד תָּם, וְאַחַד שָׂאִינֵי יוֹדַע לְשֵׂאוֹל.

צָעָה " לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי - וְלֹא
לֹ. אֵינִי הָיָה שָׂם, לֹא הָיָה נִסְאֵל.
תָּם מִה הוּא אֹמֵר? מִה זֹאת? וְאֹמֵר
אֵינִי: בְּחֹק יָד הוֹצִיאָנוּ " מִמִּצְרַיִם,
מִבֵּית עַבְדִּים.

חֲכָם מִה הוּא אֹמֵר? מִה הַצְדוֹת
וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר זָוָה " אֵלֵהֵינוּ
אֲתָכֶם? וְאֵל אֲתָה אֹמֵר לֹ כְּהַלְכוֹת
הַפֶּסַח: אֵין מִפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח
אִפְיוֹמֵן.

וְשָׂאִינֵי יוֹדַע לְשֵׂאוֹל - אֵת פֶּתַח לֹ,
שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִדַּתְתָּ לְפָנַי בְּיוֹם הַהוּא
לְאֹמֵר, בְּצַבּוֹר זֶה צָעָה " לִי בְּצִאתִי
מִמִּצְרַיִם.

רִשָּׁע מִה הוּא אֹמֵר? מִה הַצְדָּקָה הַזֹּאת
לְכָתָב? לְכָתָב - וְלֹא לֹ. וְלִפִּי שְׂהוֹצִיא אֵת
עֲצָמוֹ מִן הַכַּלָּף כִּפְרָה בְּעֶקֶר. וְאֵל אֲתָה
הַקָּהָה אֵת שְׁנֵי וְאֹמֵר לֹ: בְּצַבּוֹר זֶה

ארבעת הבנים מסמלים ארבעה היבטים בהתנהגות של כל אחד ואחת מאתנו. כאשר ההגדה מספרת לנו על ארבעת הבנים, היא מזכירה לנו שהמסורת היהודית יודעת ומכירה בכך שכולנו טיפוסים שונים ומורכבים... ואפילו לא מושלמים, ואף על פי כן נותנת לכולם מקום. השנה, כשנקרא על ארבעת הבנים, נחשוב על כך שכשם שאנו רוצים שיקבלו אותנו כפי שאנחנו, על כל מעלותינו ומגרעותינו, כך גם אנחנו רוצים לדעת כיצד לקבל גם את האחרים.

מִכֶּסֶה אֵת הַמְצוֹת וּמַגְבִּיהָ אֵת הַכּוֹס.

וְהִיא שְׂעֵמָדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ?
שְׂלֵא אֶחָד בְּלָבָד עֵמֵד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ,
אֶלֵא שְׂבָכָל דוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתָנוּ,
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ מִיָּדָם.

שמות - פרק יז

ה ויגד למלך מצרים, כי ברח העם; ויהפך לבב פרעה ועבדיו, אל-העם, ויאמרו מה-זאת עשינו, כי-שלחנו את-ישראל מעבדנו. וויאסר, את-רכבו; ואת-עמו, לקח עמו. ז ויקח, שש-מאות רכב בחור, וכל, רכב מצרים; ושלשם, על-כלו. ח ויחזק יהוה, את-לב פרעה מלך מצרים, וירדף, אחרי בני ישראל; ובני ישראל, יצאים ביד רמה. ט וירדפו מצרים אחריהם, וישגו אותם חנים על-הים, כל-סוס רכב פרעה, ופרשיו וחילו--על-פי, החירת, לפני, בעל צפן. י ופרעה, הקריב; וישאו בני-ישראל את-עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם, וייראו מאד, ויצעקו בני-ישראל, אל-יהוה. יא ויאמרו, אל-משה, המבלי אין-קברים במצרים, לקחתנו למות במדבר: מה-זאת עשית לנו, להוציאנו ממצרים. יב הלוא זה הדבר, אשר דברנו אליך במצרים לאמר, חדל ממנו, ונעבד את-מצרים: כי טוב לנו עבד את-מצרים, ממתנו במדבר. יג ויאמר משה אל-העם, אל-תיראו--התניצבו וראו את-ישועת יהוה, אשר-נעשה לכם היום: כי, אשר ראיתם את-מצרים היום--לא תספו לראתם עוד, עד-עולם. יד יהוה, ילחם לכם; ואתם, תחראו.

טו ויאמר יהוה אל-משה, מה-תצעק אלי; דבר אל-בני-ישראל, ויסעו. טז ואתה הרים את-מטף, ונטה את-נדך על-הים--ובקעהו; ויבאו בני-ישראל בתוך הים, ביבשה כא ויט משה את-נדו, על-הים, ויולך יהוה את-הים ברוח קדים עזה כל-הלילה, וישם את-הים לתרבה; ויבקעו, המים. כב ויבאו בני-ישראל בתוך הים, ביבשה; והמים להם חומה, מימינם ומשמאלם. כג וירדפו מצרים, ויבאו אחריהם--כל סוס פרעה, רכבו ופרשיו: אל-תוף, הים. כד ויהי, באשמרת הבקר, וישקף יהוה אל-מחנה מצרים, בעמוד אש וענן; ויהם, את מחנה מצרים. כה ויסר, את אפן מרכבתיו, וינהגו, בכבדת; ויאמר מצרים, אנוסה מפני ישראל--כי יהוה, ילחם להם במצרים.

כו ויט משה את-נדו על-הים, וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ומצרים, נסים לקראתו; וינער יהוה את-מצרים, בתוף הים. כז וישבו המים, ויכסו את-הרכב ואת-הפרשים, לכל חיל פרעה, הבאים אחריהם בים: לא-נשאר בהם, עד-אחד. כט ובני ובני ישראל הלכו ביבשה, בתוף הים; והמים להם חומה, מימינם ומשמאלם. ל וישע יהוה ביום ההוא, את-ישראל--מיד מצרים; וירא ישראל את-מצרים, מת על-שפת הים. לא וירא ישראל את-היד הגדלה, אשר עשה יהוה במצרים, וייראו העם, את-יהוה; ויאמינו, ביהוה, ובמשה, עבדו.

דָּם וְאֵשׁ וְהִימָרוֹת עֲשׂוּן

אלו עֲשֵׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוֹת בְּמִצְרַיִם, וְאֵלוֹ הֵן:

דָּם	שִׁחִין
צִפְרִידַע	בָּרָד
כְּנִים	אֲרָבָה
עָרוֹב	חֲשֵׁךְ
דָּבָר	מַכַּת בְּכוֹרוֹת

רַבִּי יְהוּדָה הֵיזָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים: דִּצְ"ךְ עַד"שׁ בְּאֲחֵ"ב.

כִּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ!

- דַּיִינוּ. אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים,
- דַּיִינוּ. אלו עשה בהם שפטים, ו לא עשה באלהיהם,
- דַּיִינוּ. אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם,
- דַּיִינוּ. אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם,
- דַּיִינוּ. אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הידים,
- דַּיִינוּ. אלו קרע לנו את הידים ולא העבירנו בתוכו בחרבה,
- דַּיִינוּ. אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרנו בתוכו
- דַּיִינוּ. אלו שקע צרנו בתוכו ולא ספק צרנו במדבר ארבעים שנה
- דַּיִינוּ. אלו ספק צרנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן
- דַּיִינוּ. אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת,
- דַּיִינוּ. אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני,
- דַּיִינוּ. אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה.
- דַּיִינוּ. אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל,
- דַּיִינוּ. אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה.

שמות פרק טו – שירת הים

א אז ישיר-משנה ובני ישראל את-השירה הזאת, ליהוה, ויאמרו, לאמר: אשירה ליהוה כי-גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים. ב עזי וזמרת יה, ויהי-לי לישועה; זה אלי ואנוהו, אלהי אבי וארממנהו. ג יהוה, איש מלחמה; יהוה, שמו. ד מרכבת פרעה וחילו, ירה בים; ומבחר שלשיו, טבעו בים-סוף. ה תהמות, יכסימו; ירדו במצולת, כמו אבן. ו מינד יהוה, נאדרי בכח; מינד יהוה, תרעץ אויב. ז וברב גאונד, תהרס קמיד; תשלח, חרנד--יאכלמו, פקש. ח וברוח אפיך נערמו מים, נצבו כמו-נד נזלים; קפאו תהמות, בלב-ים. ט אמר אויב ארדף אשיג, אחלק שקל; תמלאמו נפשי-- אריק חרבי, תורישמו ידי. י נשפת ברוחך, כסמו ים; צללו, פעופרת, במים, אדירים. יא מי-כמכה באלם יהוה, מי כמכה נאדר בקדש; נורא תהלות, עשה פלא. יב נטית, מינד--תבלעמו, ארץ. יג נחית בחסדך, עם-זו גאלת; נחלת בעדך, אל-נוה קדשך. יד שמעו עמים, ירגזו; חיל אחז, ישבי פלשת. טו אז נבהלו, אלופי אדום-- אילי מואב, יאחזמו רעד; נמגו, כל ישבי כנען. טז תפל עליהם אימתה ופחד, בגדל זרועך ידמו כאבן: עד יעבר עמך יהוה, עד-יעבר עם-זו קנית. יז תבאמו, ותטעמו בהר נחלתך-- מכוון לשבתך פעלת, יהוה; מקדש, אדני כוננו ידיך. יח יהוה ימלך, לעלם ועד. יט כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו, בים, וישב יהוה עליהם, את-מי הים; ובני ישראל הלכו ביבשה, בתוך הים. כ ותקח מרים הנביאה אחות אהרן, את-התף--בגדה; ותצאן כל-הנשים אחריה, בתפים ובמחלות. כא ותען להם, מרים: שירו ליהוה כי-גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים.

בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא להטביע את מצרים בים עמד עוזא שר של מצרים ונשתטח לפני הקב"ה ואמר לפניו: ריבוננו של עולם, במידת הרחמים בראת עולמך, למה אתה רוצה להטביע את בני? מיד כינס הקב"ה כל פמליא של מעלה ואמר להם: הוו דנים בני ובין עוזא שר של מצרים. התחילו שרי האומות מלמדים סנגוריה על מצרים. כיוון שראה מיכאל כך, רמו לגבריאאל וטס למצרים טיסה אחת ושמט לבנה עם טיטה ותינוק אחד עמה ששיקעוהו בבניין, ובא ועמד לפני הקב"ה ואמר: ריבוננו של עולם, כך שיעבדו את בניך! מיד ישב עליהם הקב"ה במידת הדין וטיבעם בים. באותה שעה ביקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה, אמר להם הקב"ה: מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני! (מד' אבכיר; בבלי סנהד' לט)

רבו גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא
די חובתו, ואלו הן:

פסח,

מצה,

ומרור

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קיים, על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר: ואמרתם זבח פסח הוא לי, אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל? ויקד העם וישתחוו.

מראה את המצות למסבים ואומר:

מצה זו שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך המלכים, הקדוש ברוך הוא, ונאלם, שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים ענת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם.

מראה את המרור למסבים ואומר:

מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חיהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמהם, שנאמר: ואותנו הוציא משם, למען הביא אותנו, לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.

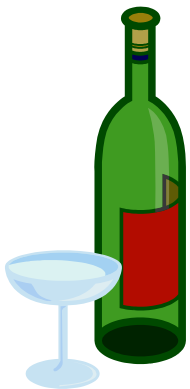
בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לַעֲז, הָיְתָה יְהוּדָה לְקִדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו.
 הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס, הַיַּרְדֵּן יָסַב לְאַחֹר.
 הַהָרִים רָקְדוּ כְּאִילִים, גְּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֹאן.
 מִה לָךְ הַיָּם כִּי תִנּוּס, הַיַּרְדֵּן - תִּסָּב לְאַחֹר,
 הַהָרִים - תִּרְקְדוּ כְּאִילִים, גְּבְעוֹת - כְּבָנֵי צֹאן.
 מִלְּפָנֵי אָדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ, מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
 הַהֶפְכִי הַצּוּר אֶגְמֵ מַיִם, חֲלַמְיֵשׁ - לְמַעַיְנֵנו מַיִם.

טעמים לשתיית ארבע כוסות בליל הסדר

כנגד ארבע לשונות של גאולה שבתורה:
 "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים";
 "והצילתי אתכם מעבודתם";
 "וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים";
 "ולקחתי אתכם לי לעם". (שמות ו', ז)

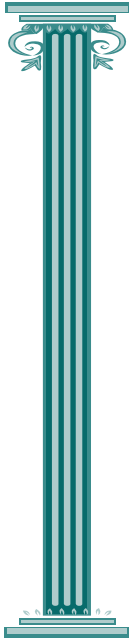
כנגד ארבע מלכויות ששעבדו את ישראל לאחר שעבוד מצרים;
 בגל (הביאה לחורבן בית ראשון);

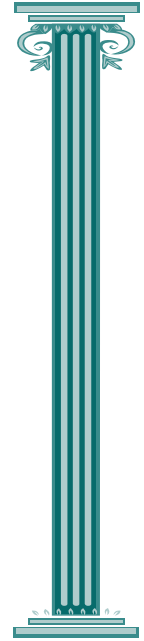
מדי (מלכות אחשורוש);
 יוון (התלמיים ממצרים והסילווקים מסוריא);
 אדום (הריהי גלות רומי, שטרם יצאנו ממנה).

כנגד ארבע כוסות של פורענות שעתיד הקדוש-ברוך-הוא להשקות את אומות העולם
 וכנגדן ישקה את ישראל כארבע כוסות של נחמות. (לפי פסוקים שונים בירמיה ובתהילים).

כנגד ארבעה דברים טובים שהיו בישראל במצרים ובזכותם נגאלו:
 לא שינו שמם, לא שינו לשונם, לא גילו מסתורין = (סודות) שלהם, לא ביטלו את המילה.
 (שוחר טוב קי"ד)

כוס שני
 כוס שניה
 יציאת מצרים
 כוס נישא
 לצאתנו מגלות מצרים,
 מבית העבדים.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.
 שותין את הכוס בהסבת שמאל.

כּוּרֵךְ

כל אחד מהמסבים לוקח כזית מן המצה השלישית עם כזית מרור וכורכם יחד, אוכלים בהסבה ובלי ברכה. לפני אכלו אומר.

זכר למקדש כהלל. כן עשה הלל בזמן שבית המקדש היה קיים: היה כורף מצה ומרור ואוכל ביחד, לקיים מה שנאמר: על מצות ומררים יאכלהו.

שֶׁלַחן עוֹרֵךְ

אוכלים ושותים הסעודה הערוכה ונוהגים לאכל תחילה ביצים מבושלות. ולא יאכל יותר מדי, שלא תהיה עליו אכילת אפיקומן אכילה גסה.

מוֹצֵיא, מִצָּה

יקח המצות בסדר שהניח, הפרוסה בין שתי השלמות, ויאחז שלשתן בידו ויברך "המוציא" בכונה עלהעלויה ו"על אכילת מצה" בכונה על הפרוסה. אחר כך יבצע כזית מן העליונה השלמה וכזית שני מן הפרוסה ויטבלם במלח, ויאכל בהסבה שני הזיתים.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה.

מְרוֹר

כל אחד מהמסבים לוקח כזית מרור ומטבלו בחרוסת, חוזר ומנער החרוסת, מברך ואוכל בלי הסבה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מרור.

בְּרָךְ

מוזגין פוס שלישי ומברכין ברכת המזון:

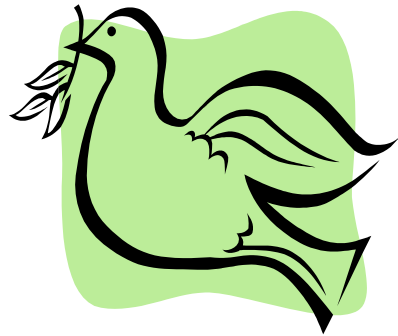
נברך על האוכל הטוב והיין שנמצאים בשפע על שולחנו, על כל הטורחים והטורחות בהכנתו, על הטוב שקיבלנו מארצנו ומאנשיה ונשיה, על השמחה הגדולה שורה במעוננו בהתכנסותנו, בפסח, עם כל הילדים, הצעירים והמבוגרים, הנכדים והנכדות והסבים והסבתות, הילדים והילדות והאחים והאחיות המסבים עימנו הערב. חג פסח נעים ושמח!!!

כוס שלישית

קיבוץ גלויות

כוס נישא

לקיבוץ גלויות ולשלום ישראל.
יהי שלום בחילנו שלוח באהלינו
לחיים ולשלום.

שיר המעלות

בשוב " את שיבת ציון היינו כחלמים. אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה. אז יאמרו בגוים: הגדיל " לעשות עם אלה. הגדיל " לעשות עמנו, היינו שמחים. שובה " את שביתנו כאפיקים בנגב. הזרעים בדמעה, ברנה יקצרו. הלוח ילך ובלה נשא משך הזרע, בא יבא ברנה נשא אלמתיו.

הלל

ושבו ידי מהלכות כמו אגניות וחושבות
ועושות את חיי באמץ, ולא פחות
מכן, בסבלנות, סבלנות בלי די
ולא אחרת מהלל. כן, להלל לא אחרת.
ובשאל עוד אקום - ולו רק לרגע - שלא
יאמר
הוא נפל. אלא הוא קם עוד רגע להלל
בעינים אחרונות
את שלהלל לא יחדל.

אני רוצה תמיד עינים כדי לראות
את יפי העולם ולהלל את היפי
המפלא הזה שאין בו דפי ולהלל
את מי שעשה אותו יפה להלל
ומלא כל כך מלא, יפי.
ואינני רוצה לעולם להיות עור ליפי
העולם כל עוד אני חי. אני אומר
על דברים אחרים אבל לא אמר די
לראות את היפי הזה שבו אני חי

כוס רביעי

כוס רביעית

ברכת הארץ

כוס נישא

לבואנו בשעריך ארץ ישראל.

מעבדות לחרות, מיגון לשמחה

מאפלה לאור גדול, משעבוד לגאולה.

מוזגים כוס חמישית לאליהו הנביא, פותחים את הדלת, ומברכים:

שִׁפְךָ אֶהְבֵּתָךְ עַל הַגּוֹיִים אֲשֶׁר יִדְעוּךָ

וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ קוֹרְאִים

בְּגִלְלַת חֲסָדִים שְׁהֵם עוֹשִׂים עִם זֶרַע יַעֲקֹב

וּמְגִינִים עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי אוֹיְבֵיהֶם,

יִזְכּוּ לְרֵאוֹת בְּטוֹבַת בַּחִירָךְ

וְלִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶיךָ (אמנון ריבק)

כּוּס חֲמִישִׁית

אֵד יִרְבֵּם לֹכֶה, בְּחֹר בְּהִלְכֶה, גְּדוּד יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

הַגּוֹלְבֵם לֹכֶה, הַדּוֹר בְּהִלְכֶה, וְתִקְיוּ יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

יִבְאֵי בְּמִן לֹכֶה, חֶסֶד יִן בְּהִלְכֶה הַטַּפְסָרִיו יִאִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

יִתְיַד בְּמִן לֹכֶה, פֶּפֶר יִרְבֵּם לֹכֶה הַלְמוֹדִיו יִאִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

מִשֵּׁשׁ לְבַמִּן לֹכֶה, נוֹרָא בְּהִלְכֶה הַסֶּבֶע יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

עֲנִיו בְּמִן לֹכֶה, פֹּדֵה בְּהִלְכֶה, צֶדֶק יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

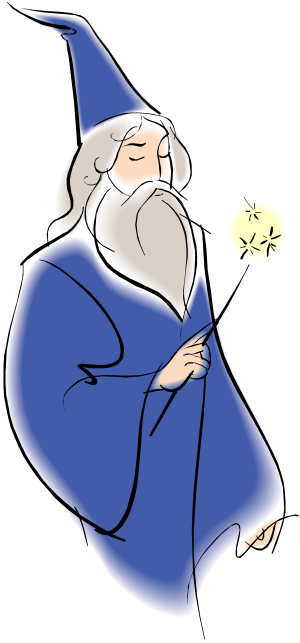
לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

קַחֵשׁ בְּמִן לֹכֶה, רַחֲמוֹם בְּהִלְכֶה שְׁנֵי יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

תִּקְיֹף בְּמִן לֹכֶה, תוֹמֵךְ בְּהִלְכֶה הַתֵּמֶע יוֹי אִמְרוּ לוֹ:

לָהּ לָהּ, לָהּ כִּי לָהּ, לָהּ אֶף לָהּ, לָהּ יִיהַמְמַלְכֶה, כִּי לֹא נָא הֵהּ, כִּי לֹא אָהּ.

VIII

IX

II

אחד מי יודע?

אחד מי יודע?

אחד אני יודע: אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שנים מי יודע?

שנים אני יודע: שני לחות הברית. אחד אלהינו שבשמים ובארץ.

שלושה מי יודע?

שלושה אני יודע: שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

ארבע מי יודע?

ארבע אני יודע: ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

חמשה מי יודע?

חמשה אני יודע: חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

ששה מי יודע?

ששה אני יודע: ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

שבעה מי יודע?

שבעה אני יודע: שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

שמונה מי יודע?

שמונה אני יודע: שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

תשעה מי יודע?

תשעה אני יודע: תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

עשרה מי יודע?

עשרה אני יודע: עשרה דבריאי, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבעה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלושה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

אחד עשר מי יודע?

אחד עשר אני יודע: אחד עשר בוכביא, עשרה דבריא, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבועה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

שלשה עשר מי יודע?

שלשה עשר אני יודע: שלשה עשר מדיא. שנים עשר שבטיא, אחד עשר בוכביא, עשרה דבריא, תשעה ירחי לדה, שמונה ימי מילה, שבועה ימי שבתא, ששה סדרי משנה, חמשה חומשי תורה, ארבע אמהות, שלשה אבות, שני לחות הברית, אחד אלהינו שבשמים ובארץ

סד גדיא, סד גדיא

דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא שונרא ואכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא כלבא ונשף לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא חוטרא והפה לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא נורא ושרף לחוטרא, דהפה לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד

גדיא, סד גדיא.

ואתא מיא וכבה לנורא, דשרף לחוטרא, דהפה לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא

בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא תורא ושתה למיא, דכבה לנורא, דשרף לחוטרא, דהפה לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא,

דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא השוחט ושחט לתורא, דשתה למיא, דכבה לנורא, דשרף לחוטרא, דהפה לכלבא, דנשף

לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא מלאך המות ושחט לשוחט, דשחט לתורא, דשתה למיא, דכבה לנורא, דשרף לחוטרא, דהפה

לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

ואתא הסדול ברופה הוא ושחט למלאך המות, דשחט לשוחט, דשחט לתורא, דשתה למיא, דכבה

לנורא, דשרף לחוטרא, דהפה לכלבא, דנשף לשונרא, דאכלה לגדיא,

דזבין אבא בתרי זתי, סד גדיא, סד גדיא.

חד גדיא – חווה אלברשטיין

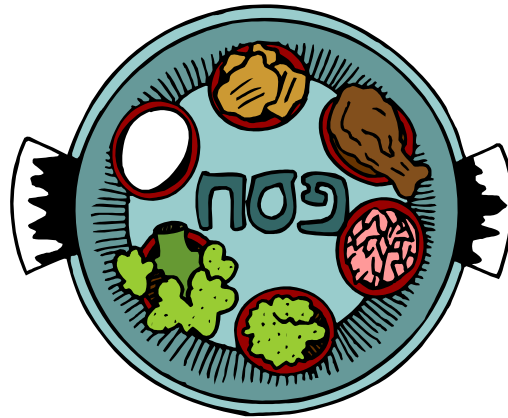
ובאו המים וכיבו את האש	דזבין אבא בתרי זוזי
שערפה את המקל	חד גדיא חד גדיא
שחבט בכלב שנשך החתול	קנה אבינו גדי בשני זוזים
שטרף את הגדי שאבינו הביא	כך מספרת ההגדה
דזבין אבא בתרי זוזי	בא החתול וטרף את הגדי
חד גדיא חד גדיא	גדי קטן גדי לבן
ובא השור ששתה את המים	ובא הכלב ונשך לחתול
שכיבו את האש	שטרף את הגדי
שערפה את המקל	שאבינו הביא
שחבט בכלב שנשך החתול	דזבין אבא בתרי זוזי
שטרף את הגדי שאבינו הביא	חד גדיא חד גדיא
דזבין אבא בתרי זוזי	ואי מזה הופיע מקל גדול
חד גדיא חד גדיא	שחבט בכלב שנבחה בקול
ובא השוחט שנשחט את השור	הכלב שנשך את החתול
ששתה את המים	שטרף את הגדי שאבינו הביא
שכיבו את האש	דזבין אבא...
שערפה את המקל	ואז פרצה האש
שחבט בכלב שנשך החתול	ושרפה את המקל
שטרף את הגדי שאבינו הביא	שחבט בכלב המשתולל
ובא מלאך המוות והרג את השוחט	שנשך לחתול
ששחט את השור	שטרף את הגדי
ששתה את המים	שאבינו הביא
שכיבו את האש	דזבין אבא בתרי זוזי
	חד גדיא חד גדיא

מתי ייגמר הטירוף הזה
ומה השתנה לך מה השתנה?
אני השתניתי לי השנה
הייתי פעם כבש וגדי שליו
היום אני נמר וזאב טורף
הייתי כבר יונה והייתי צבי
היום איני יודעת מי אני

דזבין אבא בתרי זוזי
חד גדיא חד גדיא

קנה אבינו גדי בשני זוזים
ועשוב מתחילים מהתחלה.

ששרפה את המקל
שחבט בכלב שנשך החתול
שטרף את הגדי שאבינו הביא
דזבין אבא בתרי זוזי
חד גדיא חד גדיא
ומה פתאום את שרה חד גדיא?
אביב עוד לא הגיע ופסח לא בא.
ומה השתנה לך מה השתנה?
אני השתניתי לי השנה
ובכל הלילות בכל הלילות
שאלתי רק ארבע קושיות
הלילה הזה יש לי עוד שאלה
עד מתי יימשך מעגל האימה
רודף הוא נרדף מכה הוא מוכה

נרצה

חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ,
כָּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ
זֶךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה,
בְּקֵרוֹב נֵהַל נִטְעֵי כֹנֵה
כָּכֵל מְשֻׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כֵּן נִזְכָּה לְעִשׂוֹתוֹ.
קוֹמֵם קֵהֵל עֲדַת מִי מְנָה.
פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה.